

Høringsnotat om forslag til lov om afholdelse af folkeafstemning om forslag til lov om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet

---

Enhed:
JTEU
Sagsbehandler:
Sofie Bach Andersen
Dato:
03-05-2022
Sagsnummer:
2022-11597
Bilag:
2

Hørte myndigheder

Et udkast til lovforslag har i perioden fra 30. marts 2022 til den 27. april 2022 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

3F – Fagligt Fælles Forbund, Advokatrådet, Akademikerne, Amnesty International, Atlantsammenslutningen, Byretterne, Cen-Sec, Center for Cybersikkerhed, Center for Militære Studier, Centralforeningen for Stampedel, CO-Industri - Centralorganisationen af industri-ansatte i Danmark, Copenhagen Business School, Danmarks Nationalbank, Danmarks Rederiforening, Danmarks Veteraner, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Dommerforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Kvindesamfund, Danske Advokater, Danske Beredskaber, Danske Maritime, Danske Rederier, Danske Regioner, Datatilsynet, Demokrati i Europa Oplysningsforbundet, Det Udenrigspolitiske Selskab, Dansk Institut for Internationale Studier, DJØF, Domstolsstyrelsen, Falck, FN-forbundet, FOA, Forsvarsakademiet, Folk og Sikkerhed, Forsvarskommandoen, HK, Hovedorganisationen for Personel af Reserven i Danmark, Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, Hovedstadens Beredskab, Hærens Konstabel- og Korporalforening, Institut for Menneskerettigheder, Interforce, Justitia, Kommunernes Landsforening, Kvinderådet, KVINFO – Køn viden information forskning, Københavns Universitet, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Naval Team Denmark, Nyt Europa, Retspolitisk Forening, Rigspolitichefen, Roskilde Universitet, Rådet for International Konfliktløsning, Sammenslutningen af lokale radio- og tv-stationer i Danmark, Statsforvaltningen, Soldaterlegatet, Syddansk Universitet, Sø- og Handelsretten, TV 2, Tænketanken Europa, Vestre Landsret, Værnepligtsrådet, Østre Landsret, Aalborg Universitet, Aarhus School of Business og Aarhus Universitet.

Desuden har lovforslaget i samme periode været offentliggjort på Høringsportalen.

Høringssvar

Udenrigsministeriet har modtaget høringssvar fra:

Casper Udemark, Danmarks Veteraner, Dansk Industri, Danske Rederier, borgertænkertanken Europe Dialogue, Folkebevægelsen mod EU, Forsvarsministeriets concern, Kommunernes Landsforening, Københavns Byret på vegne af byretterne, Retspolitisk Forening, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Danske Rederier, Forsvarsministeriets concern, Kommunernes Landsforening, Københavns Byret på vegne af byretterne, Vestre Landsret og Østre Landsret har ikke haft bemærkninger til lovforslaget.

Overordnede politiske betragtninger, der ikke direkte angår lovforslaget, er ikke behandlet i nærværende høringssvar. Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar.

Det bemærkes, at udkastet til lovforslag har været sendt i høring parallelt med et udkast til forslag til lov om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet. I det omfang der i høringssvarene ikke sondres mellem disse to lovforslag, er indholdet behandlet i det høringsnotat, som vurderes relevant i forhold til indholdet. Der henvises på den baggrund generelt til høringsnotat om det samtidig fremsatte forslag til lov om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet.

Udenrigsministeriets kommentarer til de modtagne høringssvar er angivet i *kursiv*.

1. Formulering af stemmesedlen

Retspolitisk Forening anfører, at formuleringen af det spørgsmål, som vælgerne den 1. juni 2022 skal tage stilling til, heller ikke efter den skete revision af den oprindelige ordlyd kan betegnes som adækvat, idet et ja betyder, at den pågældende vælger ikke vil stemme blankt, mens et nej betyder, at man vil stemme blankt.

Folkebevægelsen mod EU bemærker, at navnet på loven ikke længere er korrekt, da selve spørgsmålet på stemmesedlen nu er ændret.

Casper Udemark bemærker bl.a., at stemmesedlens formulering har en ekstrem sværhedsgrad med højt lixtal og tre verbede. Casper Udemark bemærker endvidere, at det er strengt forbudt at skrive et spørgsmål og fremhæver, at regeringen har lovliggjort det særlige spørgsmål på stemmesedlen, der ellers strider mod reglerne og traditionen.

I overensstemmelse med afstemningsreglen i grundlovens § 42, stk. 5, stemmes der ved folkeafstemningen den 1. juni 2022 for og imod det samtidig fremsatte forslag til lov om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet.

Efter folketingsvalglovens § 98, stk. 1, skal der på stemmesedlerne ved folkeafstemninger klart adskilt være trykt ordene "Ja" og "Nej". Efter bestemmelsens stk. 2 fastsætter indenrigs- og boligministeren nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning. Det normale udgangspunkt for udformningen af stemmesedler til folkeafstemninger er, at de skal indeholde titlen og undertitlen på det lovforslag eller den lov, der stemmes om. Dette fremgår af § 4, stk. 1, 3. pkt., i bekendtgørelse nr. 31 af 7. januar 2019 om stemmesedler til brug ved folkeafstemninger. Dette udgangspunkt kan dog fraviges, enten ved lov eller ved en ændret eller supplerende bekendtgørelse.

Udenrigsministeriet bemærker, at regeringen i lyset af debatten om lovforslagets titel – og dermed stemmesedlens ordlyd – har besluttet at ændre titlen på det lovforslag, der er genstand for folkeafstemningen den 1. juni 2022. Regeringen har som konsekvens heraf besluttet, at spørgsmålet på stemmesedlerne (og dermed afstemningstemaet) til folkeafstemningen den 1. juni 2022 er som følger: "Stemmer du ja eller nej til, at Danmark kan deltage i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet? (Forslag til lov om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet)". Denne ordlyd fremgår af pkt. 2.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger og af § 2 i bekendtgørelse nr. 448 af 12. april 2022 om indholdet af stemmesedlen til brug ved folkeafstemningen den 1. juni 2022, som indenrigs- og boligministeren i medfør af folketingsvalglovens § 98, stk. 2, har udstedt. Herved fraviges det

normale udgangspunkt for udformning af stemmesedler, jf. § 4, stk. 1, 3. pkt., i bekendtgørelse nr. 31 af 7. januar 2019 om stemmesedler til brug ved folkeafstemninger. Denne fravigelse ligger inden for bemyndigelsen i folketingsvalglovens § 98, stk. 2, til at fastsætte nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning.

2. Lovforslagets anvendelsesområde

Folkebevægelsen mod EU er uenig i lovforslagets § 3, hvorefter loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Folkebevægelsen mod EU anfører i den forbindelse, at alle danske statsborgere inklusive dem, der også har færøsk og grønlandsk baggrund, skal have ret til at stemme i denne afstemning, da forsvarspolitikken er et rigsanliggende.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 3, er Færøerne og Grønland ikke omfattet af Danmarks EU-medlemskab, bortset fra det forhold, at den særlige associeringsordning, som er nærmere fastsat i fjerde del af EUF-traktaten, finder anvendelse for Grønland. Loven skal derfor ikke gælde for disse dele af riget. Det betyder, at der ikke skal afholdes folkeafstemning om forslaget til lov om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet på Færøerne og i Grønland. Det bemærkes endvidere, at personer med færøsk eller grønlandsk baggrund, som har bopæl i Danmark og opfylder de almindelige betingelser for valgret, kan stemme til den forestående folkeafstemning. Det i høringsvaret anførte har på den baggrund ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3. Grundlovens § 20

Folkebevægelsen mod EU bemærker, at § 20 i grundloven skal følges. Folkebevægelsen henviser i den forbindelse til den såkaldte Lissabon-sag og anfører, at det er selve overdragelsen af en bemyndigelse til EU, der er suverænitetsafgivelsen – og ikke hvorvidt beslutninger vedtages efter en mellemstatslig eller overstatslig procedure efterfølgende.

Udenrigsministeriet henviser til Justitsministeriets notat af 29. marts 2022 om, hvorvidt en ophævelse af det danske forsvarsforbehold forudsætter anvendelse af proceduren i grundlovens § 20 (EUV 2021-22, Alm. del – bilag 414). Det fremgår bl.a. heraf, at det er Justitsministeriets vurdering, at det danske forsvarsforbehold kan ophæves, uden at proceduren i grundlovens § 20 skal iagttages. Det i høringsvaret anførte har på den baggrund ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

4. Øvrige bemærkninger

Dansk Industri støtter initiativet til at sikre Danmarks fremtidige helhjertede engagement i udviklingen af den europæiske forsvars- og sikkerhedspolitik, og nødvendigheden af, som følge heraf, at afskaffe det danske forsvarsforbehold. Dansk Industri bemærker, at Danmarks fulde deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar vil øge dansk indflydelse og give Danmark et bedre afsæt for at præge – og bidrage til – EU's samlede svar på de geopolitiske udfordringer, som Europa står overfor. Dansk Industri bemærker videre, at en afskaffelse af forsvarsforbeholdet konkret vil betyde, at Danmark kan deltage fuldt ud i udviklingen af europæisk forsvarsmateriel- og teknologi, og at dette vil have betydning for danske virksomheders udviklings- og markedsmuligheder.

Udenrigsministeriet har noteret sig de anførte synspunkter, som ikke har givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Lovforslaget

De modtagne høringssvar har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget. Der er således i det fremsatte lovforslag alene foretaget visse ændringer af sproglig, lovteknisk og redaktionel karakter i forhold til det udkast, der har været sendt i høring.

Herudover adskiller det fremsatte lovforslag sig fra det udkast, som har været i høring, på følgende punkter:

- Titlen på lovforslaget er ændret til ”Forslag til lov om afholdelse af folkeafstemning om forslag til lov om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet”.
- I pkt. 2.3.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget er afsnittet om stemmesedlernes ordlyd ændret i overensstemmelse med den ændrede titel på det lovforslag, der er genstand for folkeafstemningen den 1. juni 2022 (Forslag til lov om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet).